

DN: "Livet i skuggan av revolutionen"

Reportage i okunnighetens mörker

Eva Björklund

Skärmdump DN-reportaget 1 mars 2015.

Henrik Brandão Jönsson besökte Kuba över nyåret. Hans artiklar därifrån i januari återkom i ett stort uppslaget, reportage den 1a mars. Det följer troget den förhärskande Kubarapporteringen i svenska medier som blundar för att

- USAs ekonomiska blockad berövar Kuba motsvarande en tredjedel av exportintäkterna

- FNs Generalförsamling sedan början av 90-talet i årliga omröstningar krävt att USA ska häva denna blockad som bryter mot folkrätten, de senaste åren med 188 röster mot 2: USA och Israel

- Alla 33 stater i Latinamerika och Karibien 2011 bildade en egen organisation Celac, utan USA och Kanada, och har krävt att USA ska finna sig i att Kuba deltar på Amerikatoppmötet i Panama i april.

- Kuba åtnjuter stor respekt i "omvärlden" utanför USA och Europa, och hyllas för sina enastående insatser inom hälsovård och alfabetisering.

- USAs politik har isolerat dem själva, inte Kuba

- Insikten om detta är den främsta orsaken till president Obamas politikbyte

- Ingen av De 5 kubanerna, i medierna kallade "spionerna" är dömda för spioneri, till skillnad från den US-amerikanska "människorättsaktivisten" på Kuba mm

Jag har i 16 punkter kommenterat ett urval av de svepande, missvisande, direkt lögnaktiga eller bara korkade påståendena i HBJs reportage, i stort sett helt baserat på intervjuer "på gatan".

1. Artikeln rubriceras suggestivt "Revolutionens skugga" och inleds med en äldre kvinna som pekar mot Martímonumentet på kyrkogården i Santiago de Cuba och "viskar" att Fidel Castro ska begravas där, "en statshemlighet"(!) samt att "kommunen håller på att anlägga en paradväg från Plaza de la Revolución i centrum till begravningsplatsen och ska tvångsflytta familjerna och riva husen som står i vägen".

Plaza de la Revolución ligger inte i centrum utan i stans utkant, mellan tre breda huvudvägar in mot olika stadsdelar, varav en leder till kyrkogården. Det behövs inga rivningar.

2. "Det finns inte längre någon som enbart lever på den statliga lönen eller på statens ransoneringskuponger."

Några ransoneringskuponger att handla med finns inte (däremot ransonerade starkt subventionerade matvaror, men de betalas med peso). Påståenden att inte någon kan leva på sin lön från statlig anställning är naturligtvis en överdrift. Att det är svårt för låginkomsttagare och särskilt ensamstående familjeförsörjare är sant. Men de flesta hushåll har minst två, ibland tre förvärvsarbetande och har sedan länge betalat av sin bostad. (se även pkt 8).

forts. sid 24

forts. från sid 23

3. ”När Sovjetunionens finansiering av kommunismen på Kuba upphörde...”

Efter att USA inlett sin ekonomiska blockad 1961 trädde Sovjetunionen och de flesta av Warszawapaktsländerna in som Kubas nästan enda handelspartner, på för Kuba gynnsamma bytesvillkor. Detta upphörde efter murens fall och Kuba förlorade 85 procent av sin utrikeshandel, i princip utsatt för dubbel blockad, och djup ekonomisk kris.

4. ”Räddningen kom när Hugo Chávez tog makten i Venezuela 1999 [...] gav Kuba olja [...] och ännu mer olja som regimen kunde handla med på världsmarknaden. På så sätt kom Kuba att få tillgång till hårdvaluta och konkursen kunde undvikas.”

Kuba satsade på internationell turism i början på 90-talet för att få in hårdvaluta. Den ekonomiska tillväxten tog fart efter 1995 men det dröjde till omkring 2005 innan BNP närmade sig 80-talets. Och då med växande ekonomiska skillnader.

5. ”Men när världsmarknadspriset på olja halverades förra året försvann även det stödet. Venezuela har inte längre råd att finansiera Kubas ekonomiska system.”

Det har inte skett någon ändring av de gynnsamma villkor för oljeimport från Venezuela som genom Petrocaribe 2005 utsträcktes till alla karibiska öriken, innefattande Kuba.

6. ”Återigen står regimen ensam. Det är i ljuset av den förändringen man ska se normaliseringen av relationerna med USA.”

Detta är den version som mediemakten nu hamrar in, utom New York Times som faktiskt ägnade 6 stora ledarartiklar i oktober och november åt krav på president Obama att häva blockaden, återupprätta de diplomatiska förbindelserna och frige de tre kubanska antiterroristerna i utbyte mot den på Kuba dömda USAID-agenten. Bakgrunden var USAs tilltagande isolering i Latinamerika bland annat på grund av Kubablockaden, men också i världen (se ovan, 188 länder). Så den som stod ensam var inte Kuba, som har hela Latinamerikas och Karibiens stöd och uppskattning, utan USA. (se Kuba 4.2014)

2011 bildade Latinamerikas och Karibiens alla 33 länder Celac, ”Latinamerikanska och Karibiska ländernas Gemenskap”, för första gången samlade utan USAs överinseende, med samlat krav på USA att häva blockaden.

7. En taxichaufför får vittna om 60-talet: ”ett vansinnesprojekt som förvandlade hela ön till ett enda sockerrörsfält. Projektet misslyckades och i dag tvingas Kuba importera socker från Colombia.”

Återigen en av dessa vansinniga skrönor. Under 60-talet ökade sockerodlingen. Det som misslyckades var att uppnå målet 10 miljoner ton socker 1970 – men sockerodlingen förblev hög ända fram till 90-talet. Det som också började öka på 60-talet och tog fart på 70-talet var boskapsskötsel (Alfa Laval sålde mejeriutrustning), citrusfruktodlingar, risodling, grönsaksodling, kycklinguppfödning, mm. Jordbruket industrialiserades men blev också beroende av drivmedel och konstgödsel från Sovjetblocket, vilket ledde till ekonomisk kris då den handeln upphörde efter påtryckningar från USA. Kuba förlorade hela sin sockerexportmarknad och sockerproduktionen skars ner till självförsörjning, samtidigt som många viktiga biprodukter till själva sockertillverkningen utvecklades.

8. ”En vanlig månadslön ligger på 140 kronor. Så länge Sovjetunionen kunde skjuta till det som fattades var det inga större problem. Kuponger med allt från mat och kläder till glödlampor och byggnadsmaterial täckte upp bristen. Men nu när staten inte längre har råd att subventionera varorna har livet blivit svårt. [...]därför måste alla kubaner tjäna pengar vid sidan av.”

En van resenär vet ju att växlingskursen inte säger allt, utan att prisnivåerna också har betydelse, och vad som kostar pengar. Och att det naturligtvis med 140 kr månadslön och svenska priser är omöjligt att överleva.

Men om bostaden inte kostar något, eller högst 10 procent av inkomsten, om all hälsovård och utbildning är gratis, om den visserligen knappa matransonen inte kostar mer än 20 procent till och elen 5 procent, och att lönen inte beskattas så blir saken en annan (se ovan pkt 2). Omräknad till köpkraft på Kuba uppgår den statliga nettolönen till ca 10.000 kr.

HBJ har rätt vad gäller statens oförmåga att vidmakthålla den tidigare mycket omfattande subventioneringen, vilket ingen heller förnekar. Med de förändringar som genomförs sedan 2011 ska de generella varusubventionerna på sikt bort, men det ska ske i takt med ökad produktivitet och löner, inte med chockterapi.

9. ”framme i Kubas tredje största stad, Camagüey.[...] Många invånare är ättlingar till spanjorer som ägde stora lantgods innan revolutionen bröt ut. En del av lantgodsen har överlevt kommunismen och är åter i privat ägo.”

Storgodsägarna berövades inte all sin mark, men jordbruksreformerna på 60-talet överlät äganderätten till arrendatorer och torpare på den storgodsmark de brukade. Det inskränkte godsherrarnas markinnehav, men marken har förblivit deras privata egendom hela tiden – om de inte flyttat till Miami.

10. Restaurangägare från Kroatien är osäker på är om regimen verkligen kommer att offentliggöra Fidel Castros död, eftersom ”i Jugoslavien väntade myndigheterna i flera månader innan de berättade att Tito hade dött. De var livrädda för att landet skulle splittras.”

Det skulle väl vara ett argument för de i medierna ständigt cirkulerande ryktena om Fidel Castros död.

11. HBJ konstaterar att utbildningssystemet är gratis och gör kubaner till ett ovanligt välutbildat folk, men ”Problemet är att kunskaperna inte är uppdaterade. Förbudet mot internet i hemmen och de statsstyrda medierna gör att kubanerna inte har tillgång till information.”

Det råder inget förbud mot internet. Se kommentar till Utdrag ur ”DN: Läs mer om Kuba”, som refererar till HBJs tidigare artiklar.

Notera även USA-presidentens tal 17.12: ”Tyvärr har våra blockadåtgärder mot Kuba nekat kubaner tillgång till den teknologi som givit folk i hela världen nya möjligheter. Därför har jag givit tillstånd för att öka antalet anslutningar för telekommunikationer mellan USA och Kuba.” (sid 4)

12. ”Inte heller sjukvården, som tidigare var den kubanska stoltheten, håller längre samma standard. En vanlig läkarlön ligger på 320 kronor i månaden. Det gör att de kubanska läkarna lever precis över FN:s fattigdomsstreck på åtta kronor om dagen (se ovan pkt 8 om växlingskurs och levnadsomkostnader). Konsekvensen är att sjukhuspersonalen börjat ta betalt under bordet av den som vill ha kvalitativ vård.

En korrupt läkare försvarar sig gärna med att alla är det. Det är de inte. Den kubanska läkarkåren har hög moral, kunnskap och stor omsorg om sina patienter, därom vittnar många, både kubaner och utlänningar. Resultaten finns där som bevis, barnadödlighet och medellivslängd som världens rikaste länder, med en bråkdel av deras resurser.

13. ”Det kubanska turistbolaget Gaviota, som styrs av militären, äger alla hotellen och arrenderar ut driften till några av världens främsta hotellkedjor. Militären bestämmer vem som ska få jobba på hotellen och vad de ska få i lön. Resten bestämmer hotellen. För den spanska hotellkedjan Meliá, som driver nio resorts i Varadero, är det en vinstaffär att vara på Kuba.”

Redan i slutet av 80-talet bjöd Kuba in utländska turistkedjor till samriskinvesteringar i nybyggnation av hotell (se ovan pkt 4). Den spanska Meliá-kedjan är ett bra exempel. Villkoren var och är 50/50-procents ägande (utländsk ägare/kubanska staten) av hotellen, men för det mesta att den utländska partnern leder hotelladministrationen. Det är inte bekymmersfritt. Med den ekonomiska katastrofen i början av 90-talet skars hela försvarsanslaget ner, försvarsdepartementet - ”militären” fick lov att stå för sin egen försörjning, i värnplikten infördes jordbruks- och verkstadsarbete, osv. Försvarsdepartementet startade också sin egen turistverksamhet, Gaviota, med några hotell, långt ifrån alla..

14. ”När Kuba inte längre har tillgång till venezuelansk olja ...”. Se pkt 4.

15. ”Barack Obama har upphävt turismembargot och amerikanerna behöver inte längre söka tillstånd för att flyga till Kuba. Det räcker med att turisterna uppger att resan är i studiesyfte.”

USA:s president har inte upphävt ”embargot”. Se

kommentar till Utdrag ur ”DN: Läs mer om Kuba”, som refererar till HBJs tidigare artiklar. USA-medborgare i allmänhet får fortfarande enbart resa till Kuba inom ramen för organiserade och godkända studieresor för ”folk-till-folkutbyte” inom 12 specificerade ämnesområde. Nyheten är att de inte dessutom individuellt måste ansöka om tillstånd.(se även sid 5 ”Några sprickor i blockaden”.

16. ”Kubaner får fortfarande inte tycka vad de vill. ... Om en person kritiserar regimen kan han eller hon genast hamna under bevakning och riskera fängelse. ... Enligt den kubanska människorättsorganisationen CCDHRN har förtrycket förvärrats de senaste åren. Under 2014 gjordes nästan 10000 godtyckliga arresteringar av olikstänkande, varav 64 procent var kvinnor.”

Om det vore så skulle HBJ naturligtvis aldrig ha kunnat skriva den här artikeln (jag utgår från att han citerar intervjuoffren rätt). Och kolla vad Jonathan Farrar, chef för USA:s intressekontor i Havanna 2008– 2011, skriver i ett hemligt meddelande till State Department om de dissidenter som de finansierar, bland andra CCDHRN.

”Oppositionsgrupperna domineras av individer med så överdriven uppfattning om sin egen betydelse att de inte kan arbeta i grupp. [...] I stället slösar de mycket kraft på att undergräva varandra. Trots att de hävdar att de företräder ”tusentals kubaner” finner USA:s intressekontor få belägg för något sådant stöd. [...] I stället ägnar dissidenterna sina krafter åt att få pengar.”

Farrar avslutar sin Havannarapport till Washington så här: ”det är väldigt få dissidenter, om det ens finns någon, som har en politisk vision som skulle kunna leda en framtida regering”. Om man bortser från själva skammen, skulle ni dessutom få det kubanska folket mot er om ni besudlar ert goda namn genom att liera er med en dissident som Elizardo Sanchez.” (grundare av CCDHRN)

(källa C O N F I D E N T I A L HAVANA 000221, SIPDIS, E.O. 12958: DECL: 03/08/2019 TAGS: PGOV, PINR, PREL, PHUM, CU, SUBJECT: THE U.S. AND THE ROLE OF THE OPPOSITION IN CUBA. Classified By: COM Jonathan Farrar)

Skolelever i Guantanamo, vars hela hamnbukt ockuperas av USA för dess tortryläger. De är våra att värva för USAs syften.